

№ 01-721
24.05.2019.

UNIVERZITET CRNE GORE
Centru za doktorske studije i
Senatu Univerziteta

PODGORICA

Vijeće Filozofskog fakulteta na sjednici održanoj 24.05. 2019. godine, utvrdilo je

PREDLOG

Da Senat Univerziteta Crne Gore imenuje Komisiju za ocjenu podobnosti doktorske teze **Etički aspekti koncepcije humanizma kod Abdulaha Šarčevića**, mr Eska Muratovića u sastavu:

1. Prof. dr Hrvoje Jurić, Sveučilište u Zagrebu
2. Prof. dr Šefket Krcić, Univerzitet u Novom Pazaru
3. Prof. dr Dragan Jakovljević, Filozofski fakultet Nikšić

DEKAN
Prof. dr Goran Barović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Mr Esko Muratović
Fakultet	Filozofski fakultet u Nikšiću, Univerzitet Crne Gore
Studijski program	Filozofija
Broj indeksa	1/14
Ime i prezime roditelja	Džemail Muratović
Datum i mjesto rođenja	25.06.1970. Nikšić
Adresa prebivališta	ul. 141 br.2/2 81400 Nikšić
Telefon	068 869 190
E-mail	esko.muratovic@t-com.me
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	<p>~Doktorske studije, Studijski program filozofija, Filozofski fakultet u Nikšiću, Univerzitet Crne Gore, 2014 -;</p> <p>~Diploma magistra, Studijski program filozofija, Filozofski fakultet u Nikšiću, Univerzitet Crne Gore, 2012;</p> <p>~Diploma osnovnih studija, Studijski program filozofija, Filozofski fakultet u Nikšiću, Univerzitet Crne Gore, 2004;</p> <p>~Gimnazija "Stojan Cerović", jezičko-kulturološki smjer, Nikšić;1989;</p> <p>~Osnovna škola "Mileva Lajović Lalatović" Nikšić, 1985;</p> <p>Neformalno obrazovanje</p> <p>~12. i 13. decembar 2018. „Kooperativno učenje kao način unapređenja učeničkih postignuća u nastavi filozofske grupe predmeta (filozofija, etika, logika)“, Podgorica, akreditovani seminar Zavoda za školstvo Crne Gore;</p> <p>~29. novembar 2018. „Nastava filozofije, etike i logike u novim uslovima“, Podgorica, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~02. - 19. aprila 2018. „Uz pomoć mapa uma do funkcionalnijih znanja“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~02. mart 2018. „Timska nastava“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~29. 09. 2017. dodijeljeno zvanje nastavnik-mentor od strane Ministarstva prosvjete Crne Gore;</p> <p>~06. februar 2016. „Izrada i vođenje pedagoške dokumentacije – osnova valjanog pedagoškog procesa“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~11. i 12. novembar 2016. „Oblici i metode aktivne nastave filozofije u gimnaziji koje jačaju njenu ulogu u demokratizaciji školske i šire društvene zajednice“, Bar, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~13. decembar 2016. „Preduzetničko učenje – preduzetnička škola Modul 1“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p>

	<p>~09. – 10. april i 22. – 23. juni 2010. „Razvoj kritičkog mišljenja“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p> <p>~14. novembar 2009. „Primjena reforme u opštoj gimnaziji – dosadašnja iskustva“, Nikšić, akreditovani seminar ZZŠ CG;</p>
Radno iskustvo	<p>~2018. – 2019. saradnik u nastavi na predmetu „Sociopsihologija u pomorstvu“, Fakultet za mediteranske poslovne studije Tivat (odjeljenje u Nikšiću), Univerzitet „Adriatik“ Bar;</p> <p>~2017. – 2018. saradnik u nastavi na predmetu „Sociopsihologija u pomorstvu“, Fakultet za mediteranske poslovne studije Tivat (odjeljenje u Nikšiću), Univerzitet „Adriatik“ Bar;</p> <p>~2006. - 2010. član Upravnog odbora JU Radio i Televizija Nikšić;</p> <p>~Od 2004. i dalje - profesor filozofije, etike i logike u JU Gimnazija „Stojan Cerović“ Nikšić.</p>
Popis radova	<p>~E. Muratović: „Poslovna etika i Di Džordžovi podsticaji u odnosu na moralnu odgovornost, vrlinu i moralno rezonovanje“, ARHE - časopis za filozofiju, Novi Sad, Godina XV, br. 29/2018, str. 223-247;</p> <p>~E. Muratović: „O korporativnoj odgovornosti američkih multinacionalnih kompanija iz domena Di Džordžove poslovne etike“, ALMANAH, Podgorica, br. 77-78, str. 203-223, 2018;</p> <p>~E. Muratović: „O moralnom statusu farmaceutskih i drugih multinacionalnih korporacija u poslovnoj etici Ričarda T.Di Džordža“, Glasnik Bihora, br. 3, str. 191-207, 2018;</p> <p>~E. Muratović: „Hermeneutičko-aksiološki aspekti djela Musina jama Ćamila Ramdedovića“, Glasnik Bihora, Petnjica, br. 2, str. 225-229, 2017;</p> <p>~E. Muratović: „Di Džordžov etički relativizam i poslovna etika“, MATICA, Cetinje/Podgorica, Godina XVIII, br. 70, str. 459- 509, ljeto 2017;</p> <p>~E. Muratović: „O nekim aspektima humanističkog diskursa istorijske nauke Šerba Rastodera“, ALMANAH, Podgorica, br. 71-72, str. 299-307, 2016;</p> <p>~E. Muratović: „Moralni aspekti primjene utilitarizma na poslovnu etiku“, ALMANAH, Podgorica, br. 67-68, str. 175-187, 2015;</p> <p>~E. Muratović: „O hermeneutici kao metodi istorije filozofije“, MATICA, Cetinje/Podgorica, br. 50, str. 247-293, 2012.;</p> <p>~E. Muratović: „O moralnom normativitetu Di Džordžove etike međunarodnog poslovanja“, Sociološka luča, Godina IV, br. 2, Nikšić, str. 82-92, 2012;</p> <p>~E. Muratović: „Etičke dileme povodom ideala tolerancije“, ALMANAH, Podgorica, br. 53-54, str. 135 – 153, 2012;</p> <p>~E. Muratović: „O problemu jezika u filozofskoj hermeneutici“, TOKOVI, Berane, br. 1, str. 261 – 283, 2010.</p>
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Etički aspekti koncepcije humanizma kod Abdulaha Šarčevića

Na engleskom jeziku	Ethical Aspect of Humanism Concepts at Abdulah Sarcevic's
Obrazloženje teme	
<p>Predmet istraživanja spada u domen filozofsko-etičkih sagledavanja, kao i istraživanja dometa humanističke etike, ne samo jugoslovenske, već i evropske filozofske tradicije, budući da rad tematizira djela jednog od najznačajnijih bosanskih i jugoslovenskih mislilaca Abdulaha Šarčevića, kao i njegov sveukupni doprinos filozofiji. U radu će biti riječi o njegovom ukupnom filozofskom opusu uopšte, doprinosu u pogledu utemeljenja i pozicioniranja njegove humanističke etike promišljane u kontekstu rasvjetljavanja etičko-antropoloških aspekata u odnosu na mnoge humanističko-moralne fenomene savremene epohe. Kada etika uopšte i svaka etička koncepcija teže i trebaju težiti univerzalnosti, univerzalnom obuhvatanju moralnoga fenomena, i u deskriptivnom, i u normativnom pogledu, uz isticanje posebnog značaja bavljenja filozofskom problematikom ovog stvaraoča što se očitava u činjenici da je Šarčevićev opus malo, gotovo nikako, naučno istraživani, a potom, niti odgovarajuće vrednovan, naročito na nivou etike. Shodno tome, ovo istraživanje će dati jedno posve naučnoobuhvatno viđenje cjeline, značaja i dometa Šarčevićevog etičko-moralnog i filozofsko-humanističkog diskursa, kako bi se kroz sagledavanje i analizu njegovog djela kritički, najprije, tumačilo i razumijevalo, a potom i interpretiralo filozofsko stajalište kome pripada, sa pozicioniranjem njegovog filozofskog djelovanja. Posebno će u fokusu biti određenje čovjeka i čovječnosti u duhu etičko-antropofilno mišljenog svijeta i života, sa naglaskom na neprepoznate fenomene morala i moralne odgovornosti, društvenih i političkih nesloboda i diskriminacija, koje će u smislu kritičkog razobličavanja biti u službi nadilaženja i prevazilaženja najočitovanih predrasuda i zabluda savremenog čovjeka i čovječanstva. U tom smislu će u sklopu date filozofsko-etičke teorije, uz dosljedan istraživački napor u odnosu na Šarčevićev naučno-teorijski i društveni angažman, biti važno odrediti nedvojbene i nužne relacije koje će rezultirati, kako teorijskim, tako i praktičko-etičkim konsekvencama. Pošto je etika dobrim dijelom kao i društveno-politička praksa uspjela otkloniti mnoge granice koje su povijesno temeljene i oblikovanje unutar ljudskog svijeta, to nam kazuje da će ovako postavljena tematizacija biti i u mogućnosti (us)postavljanja novih granica stremljenja ka <i>humanuumu</i> življenja i života u čijim se okvirima trebaju razgraničiti uvidi i saznanja da svaka emancipacija iza sebe skriva neku drugu ili novu neslobodu i diskriminaciju. Uz nalog ka filozofsko-hermeneutičkom zahvatu Šarčevićevih rasprava, situiraju se mnoga etička pitanja koja se u (de)humanizovanom svijetu pretaču i reflektiraju u totalitet(u) moralnog praksisa, na čijim osnovama on gradi svoje filozofsko-etičke rasprave, uz doslovnu afirmaciju načela otvorenog dijaloga, moralne zapitanosti i odgovornosti, kao i načela priznavanja Drugog u kulturnom, znanstvenom i životnom prostoru, u čijim koordinatama boravi grandiozan humanistički diskurs koji valja predstaviti.</p>	
Pregled istraživanja	
<p>Ako moral teži univerzalnome obuhvatu, i u pogledu subjekta i u pogledu objekta, moralnih dužnosti, uz utemeljivanje opšte-ljudskih vrijednosti, onda se i na suštinu morala kroz univerzalno važenje moralnog pravila, treba gledati kao na konstantno otvoren nalog ka univerzalizaciji i pretakanju moralno normiranog ljudskog svijeta u konkretne životne situacije i individualne postupke. Naime, ukoliko uloga etike, s obzirom na moralni fenomen uopšte, i s obzirom na konkretne situacije djelovanja, upravo leži u produbljenoj refleksiji, nudeći orijentaciju u sferi djelovanja uopšte, kao i u sferi moralnosti, onda će se posredovanjem Šarčevićevog kritičkog mišljenja usmjerenog ka djelatnom ljudskom svijetu, u kojem će se u odnosu na vladajuće moralne principe, načela i kriterijume doći, ne samo do sagledavanja uloge etike u odnosu na djelatni svijet prava, politike i ideologije, već će se uočiti i figuriranje etike kao individualne duhovne vježbe usmjerene na duhovno uzdizanje (rast i razvoj) pojedinca,</p>	

kultiviranje pojedinčeva karaktera, sa odgovarajućim implikacijama za njegove odnose s drugima. I dok Šarčević nastoji sačuvati dijalog ideja, rekonstruisati njihov novi diskurs sa promišljanjem novog svijeta koji nas oslobađa za ljudsko, kosmocentričko stanovanje i vraćanje u ono što je naše vlastito, čime nije moguće na bilo koji način upravljati, tom i takvom svijetu treba jedna nova etika sa pitanjima identiteta i slobode. Rad kolege Muratovića je prvi ozbiljan naučni pokušaj da se u akademskoj zajednici obuhvati i pozicionira filozofski angažman Abdulaha Šarčevića koji u sklopu obitavalištva humanizma zalazi u strukturu čovjekovih monologa kao što su: rad i djelovanje, jezik i mišljenje, stvaralaštvo i kulturalitet, društvenost i povijesnost, tradicionalitet i modernitet. U tom smislu, rad će redefinisati i kritički predstaviti humanističku dimenzioniranost Šarčevićeva djela, kao i kontekstualnost etičkih aspekata istih, kako bi se odredila savremenost Šarčevićevog mišljenja i njen značaj za dalji razvoj filozofije. Etičko-moralni fenomeni ljudske stvarnosti izraz su dubljeg procesa u Šarčevićevoj filozofsko-etičkoj vizuri čovjeka i čovječnosti, sa kojim će se interpretiranje i promišljanje istine i slobode, dobra i sreće, dužnosti i odgovornosti, prava i pravde okretati, ne samo ka permanentnom proizvođenju moralnog univerzuma i ljudskog univerzuma uopšte od strane čovjeka, već i ka opreznom kretanju čovjeka unutar započetoga univerzuma života i prirode, za koji znamo da je oduvijek čovjekova kuća, čemu predstoji da mu se uz pomoć etike napiše i tome primjeren kućni red. Dakle, veoma je važno pokazati kako će se uz Šarčevićevo sagledavanje protivurječnosti u situiranju ljudskih prava i uočavanje paradoksa unutar svijeta ljudskih odgovornosti doći do uvida kako ljudska prava, ne samo da imaju egzistencijalno značenje u svakom razdoblju i svakoj zemlji, već i kako se kao osnova ljudske solidarnosti opiru fašizmu, nacionalsocijalizmu, svakoj formi teorijskog i praktičkog totalitarizma. Prema tome, kako i sam Šarčević između ostalog kaže u svom djelu *Ovažnost slobode i etika ljudskih prava*: „Pred nas iskršava imperativ da se ne mogu zahtijevati prava a da se ujedno ne zahtijevaju dužnosti i odgovornosti, koje sačinjavaju infrastrukturu slobode koja nije ispala iz društvene i državne solidarne zajednice, a koja je u osnovama mirnog demokratskog društva.“ U okvirima Šarčevićevog poziva na respekt za ljudsko dostojanstvo postavlja se pitanje, ne samo o izvorima, obimu i granicama narušavanja humanuma, već i o granicama etičkog načina prosuđivanja, koje se pojavljuju kada se u igru uvedu pitanja o pravičnosti, ali i moralne obaveznosti, »uvlačeći nas u scenarije u kojima i pojmovi autentičnog života dobrote i pravednosti, identiteta i ljudskog dostojanstva, bitno mijenjaju svoj smisao.« Shodno rečenom, ovaj doktorski rad biće pokušaj sistematičnog uvida u Šarčevićeva djela i sagledavanje njegovog cjelokupnog filozofsko-etičkog doprinosa humanizaciji ljudskog svijeta.

Cilj i hipoteze

Doktorska disertacija *Etički aspekti koncepcije humanizma kod Abdulaha Šarčevića* ima za cilj da:

- predstavi najznačajnije filozofske koncepte u domenu humanističke etike;
- da prikaže temeljne strukture etičkog sagledavanja Šarčevićeve humanističko-etički utemeljene filozofije;
- odredi izvore, obim, granice i mogućnosti etičko-moralnog rezonovanja i mišljenja u okvirima humanistički viđenog i mišljenog svijeta;
- pokaže koliki je značaj Šarčevićeve filozofije u domenu ustrojstva jedne nove etike za univerzalistički humanizam i transhumanizam;
- predstavi kritičke potencijale, etičku osobenost i aktualnost Šarčevićevog promišljanja položaja čovjeka u modernom svijetu i vremenu;
- odredi filozofske dimenzije etičkih pitanja i problema u Šarčevićevoj filozofiji;
- dođemo do teorijskih obrazaca sposobnih za rješavanje moralnih konflikata pod vidom uvažavanja i obzirnosti;

- dokaže koliko je Šarčevićev angažman relevantan u pogledu novijih filozofskih istraživanja u domenu humanističke etike;
- uporedi humanističke mogućnosti etike i domet etike uopšteno;
- pokaže kako sloboda djelovanja, kad treba radikalno promišljati i revidirati one kategorije s kojima raspolažemo, upućuje na etičko promišljanje prema socijalno-političkim implikacijama, uz priznavanje i neizbježnost moralnih konflikata "prirodnih" međuljudskim odnosima;
- ukaže na prirodu diskriminacijskih obrazca koji »Drugoga« i »drugačije« pripuštaju u svoj moralni vidokrug, u najboljem slučaju kao objekt, što ujedno objektivira i njegovu egzistenciju i čini od njega/njih puki pasivni, manipulativni objekt;
- ukaže na obuhvatnije etičko-moralne zahtjeve i zadatke kojima se iznova trebamo i moramo vraćati.

Uz nastojanje da se dâ doprinos razumijevanju etičko-humanistički postulirane filozofije Abdulaha Šarčevića, kao i misaonog okvira kome pripada, bitno je uspostaviti nekoliko hipoteza koje predstavljaju polaznu tačku istraživanja:

H1: Na osnovu sprovedenih polaznih istraživanja i bližeg upoznavanja sa filozofijom ovog autora, pretpostavlja se da analiza ukazuje na mogućnost koncipiranja i utemeljenja jedne nove humanističke etike;

H2: Etika kod Šarčevića predstavlja poziv na pobudu da »moralno« bude indignacija nad postojećim, sa težnjom i nadom u mogućnost drugačijega nego što jeste, a može, i treba, da bude prvi i neophodan podsticaj za čin i na djelo što iz njega proishodi;

H3: Doprinos ove humanistički ustrojene etike ogledaće se u kritici moralne svijesti, koja pita i treba da pita: šta moralna svijest zapravo hoće? Što moralna svijest uopšte može? Dokle moralna svijest i etika mogu doseći i uz kakve implikacije? Na šta nas sve etička refleksija obavezuje kao ljude, kao moralna bića i kao građane?

H4: Budući da etika nije konstitutivna za moral, kao što ni moralnost nije svojstvo etičke refleksije, kad se svaki čovjek treba boriti za sopstvenu čovječnost, nikad ne smije zamagliti svoju (kao ni tuđu) ljudsku bit svim onim što će tokom života ugraditi u svoj lični identitet, što nas upućuje da su etika i etička refleksija uvijek upućeni na praksu i djelovanje.

H5: U negativnom kontekstu etika se u današnjem svijetu itekako zna instrumentalizirati da bi učvršćivala neku ideologiju kao »lažnu svijest«, s njezinim diskriminatornim, represivnim, autoritarnim i totalitarnim aspektima, iznevjeravajući svoju zadaću kritičkog pristupa, ne samo vladajućem moralu, nego i fenomenu morala uopšte.

Materijali, metode i plan istraživanja

Ovo istraživanje zahtijeva predano čitanje i analizu djela spomenutog autora, kao i njihovo poređenje sa filozofsko-etičkim gledištima drugih autora srodne teorijske pozadine, ali i mislioca dijametralne provenijencije, kako bi se došlo do relevantnih zaključaka o Šarčevićevoj misaonoj poziciji. U tom smislu, riječ je, s jedne strane, o značajnim humanistički usmjerenim etičarima i filozofima iz jugoslovenskog kruga, ali i drugim filozofima i etičarima s čijim stavovima ćemo uporediti gledišta ovog etičara, s druge strane. Pored toga, važno će biti uočiti i pratiti liniju uticaja da bi se detaljnije mogla odrediti autentičnost Šarčevićeve filozofske participacije u okvirima šire humanističko-etičke tradicije. U **metodološkom smislu**, između ostalih, u radu će biti kombinovane post-pozitivistička i deduktivna metodološka paradigma. Sa prvom će se, ne samo konsultovati, već i inkorporirati što više relevantnih izvora, teorija i istraživača, a sa drugom paradigmom će se iz opštih teorijskih postavki i uvida analitički razlagati temeljni problemi. Da je Šarčević hermeneutički duboko raspravljao sa najvećim misliocima, ne samo savremene epohe,

uz stalno prisutan obzir da ne postoji jedna prosta istina ili realnost, njegove eksplikacije će se tretirati i kroz angažman fenomenološke metode sa kojom se raskriva i oblikuje nova naučno-saznajna perspektiva u njenom holističkom hodu kada se predmetnost spoznaje i razumije(va) u odnosu na kontekst problema. Osim toga, kao jedna od osnovnih metodoloških paradigmi koja će biti zastupljena u ovom radu jeste teorija kritičnosti, čijim posredovanjem će se kroz vrednovanje uobličavati određeni aspekti (korpusi) istraživanja, kada često iskršava pitanje: na čijim, kojim i kakvim vrijednostima je sve to zasnovano? Suštinske vrijednosti su svakako vrijednosti etike, na što ukazuju i Šarčevićeve etičko-moralne poruke i pouke. Preciznije, rad će se bazirati na humanističkoj etici i u okviru iste biće obrađivana etička stanovišta Abdulaha Šarčevića. Zaključci dobijeni navedenom metodikom upoređivaće se sa hipotetičkim stavovima u cilju razvijanja novih uvida, a to će rezultirati da se, ne samo istorijski već i analitično sagleda Šarčevićev etičko-humanistički opus i filozofsko djelovanje.

Očekivani naučni doprinos

Iako su neke filozofije i etike, poput humanističke etike, nerijetko prevladane, ponekad se, upravo za tretiranje savremenih filozofija, procjenjuje da u datom sagledavanju istih leži kodificiranost za apstrahovanje najbitnijih savremenih filozofsko-etičkih upitanosti. Pa će se u tom smislu očitovati i kontinuirana povezanost filozofskih preokupacija jugoslovenskih humanističkih mislilaca sa društvenim tendencijama, i otvoren nalog da se pomenute što bolje razumiju, na što nas obavezuje današnje filozofsko istraživanje - da se, ne samo osvrne, nego i zadrži na razini sa koje filozofsko uzdignuće ovih prostora najdublje i najvjerodostojnije (za)počinje, pogotovo ako se uzme u obzir neistraženost puta, smisla i vrijednosti stvaralačkog opusa poput Šarčevićevog. To nas utemeljuje u svojevrsnom naučnom fakticitetu prema kojem svako filozofsko istraživanje počinje razmatranjem filozofskih pretpostavki određene filozofske škole i epohe mišljenja, da bi se predstavio i određeni filozofski doprinos, najneposrednije potvrđen u razjašnjavanju i tumačenju određenih pretpostavki, s ciljem omogućavanja daljnjeg traganja za istinama čovjeka, svijeta i života, što je ne samo temeljni, već i stalno otvoreni, zahtjev koji stoji pred filozofijom kao duhovnom djelatnošću. U teorijskom smislu, na sličan način, povezuje se pitanje o smislu etike sa pitanjem o smislu života, uz potrebu da se istodobno ukaže na poziciju kompletnog čovjeka u savremenom svijetu u modusu otuđenja i postvarenja, kako bi se iznova mogli suočavati sa moralnim dilemama, profesionalno-etičkim konfliktima, teškoćama usklađivanja iskustva sa uvjerenjima, sukobima razuma i emocija, krizama smisla, potragom za identitetom, kao i problemima sa ljudima ili sopstvenom stvarnošću. U širokom spektru Šarčevićevih rasprava sa učenjima najznačajnijih mislilaca modernog vremena, ovim radom će se hermeneutizovati visok stepen njegovog kritičkog potencijala, etička osobenost i aktuelnost njegovog promišljanja položaja čovjeka u savremenom svijetu. Istovremeno, ovaj rad nastoji pokazati kako se humanizam pretače u transhumanizam, kao što je na isti način moguće napraviti prijelaz od inherentne vrijednosti života, odnosno od čovječnosti prema životu kao centralnoj (fokalnoj) točki moralne i etičke refleksije. Osim toga, predstavljanje ovako postavljene i usmjerene Šarčevićeve humanistički angažovane etike vrhuniće se u širem opsegu postavljenih etičko-moralnih pitanja, kao i odnosu na ono ne-ljudsko, prema kojem humanistički biocentrizam pomijera pažnju sa čovjeka na živi svijet uopšte (odnosno na sva živa bića), a da pri tom ne izgubi iz vida čovjeka i ono ljudsko.

Ako se ima u vidu da Abdulah Šarčević nije obrađivan u doktorskim disertacijama, niti u Crnoj Gori niti šire, ovakav rad bi dao veliki doprinos razumijevanju humanističke etike uopšte, i dao nove uvide u pogledu sagledavanja iste.

Spisak objavljenih radova kandidata

- ~E. Muratović: „Poslovna etika i Di Džordžovi podsticaji u odnosu na moralnu odgovornost, vrlinu i moralno rezonovanje“, ARHE – časopis za filozofiju, Novi Sad, Godina XV, br. 29/2018, str. 223-247;
- ~E. Muratović: „O korporativnoj odgovornosti američkih multinacionalnih kompanija iz domena Di Džordžove poslovne etike“, ALMANAH, Podgorica, br. 77-78, str. 203-223, 2018;
- ~E. Muratović: „O moralnom statusu farmaceutskih i drugih multinacionalnih korporacija u poslovnoj etici Ričarda T. Di Džordža“, Glasnik Bihora, br. 3, str. 191-207, 2018;
- ~E. Muratović: „Hermeneutičko-aksiološki aspekti djela Musina jama Čamila Ramdedovića“, Glasnik Bihora, Petnjica, br. 2, str. 225-229, 2017;
- ~E. Muratović: „Di Džordžov etički relativizam i poslovna etika“, MATICA, Cetinje/Podgorica, Godina XVIII, br. 70, str. 459- 509, ljeto 2017;
- ~E. Muratović: „O nekim aspektima humanističkog diskursa istorijske nauke Šerba Rastodera“, ALMANAH, Podgorica, br. 71-72, str. 299-307, 2016;
- ~E. Muratović: „Moralni aspekti primjene utilitarizma na poslovnu etiku“, ALMANAH, Podgorica, br. 67-68, str. 175-187, 2015;
- ~E. Muratović: „O hermeneutici kao metodi istorije filozofije“, MATICA, Cetinje/Podgorica, br. 50, str. 247-293, 2012;
- ~E. Muratović: „O moralnom normativitetu Di Džordžove etike međunarodnog poslovanja“, Sociološka luča, Godina IV, br. 2, Nikšić, str. 82-92, 2012;
- ~E. Muratović: „Etičke dileme povodom ideala tolerancije“, ALMANAH, Podgorica, br. 53-54, str. 135 – 153, 2012;
- ~E. Muratović: „O problemu jezika u filozofskoj hermeneutici“, TOKOVI, Berane, br. 1, str. 261 – 283, 2010.

Pored navedenog, kandidat je objavio niz članaka, prikaza, intervjuja i recenzija iz različitih domena i oblasti filozofije.

Popis literature

1. Aristotel: Nikomahova etika, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci/Novi Sad, 2003;
2. Čović, Ante: Etika i bioetika. Razmišljanja na pragu bioetičke epohe, Pergamena, Zagreb, 2004;
3. Đurić, Mihailo: Humanizam kao politički ideal, Srpska književna zadruga, Beograd, 1968;
4. Fromm, Erich: Čovjek za sebe. Istraživanje o psihologiji etike, Naprijed, Zagreb, 1980;
5. Filipović, Muhamed: Moralni aspekt javnog djelovanja, Studio a-roto press, Sarajevo, 2007;
6. Hajdeger, Martin: Pismo o humanizmu, u: Putni znakovi, Plato, Beograd, 2003;
7. Her, Ričard Mervin: Moralno mišljenje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2005;
8. Jakovljević, Dragan: Savremena filozofija morala (prir.), Ratio, Podgorica/Beograd, 2002;
9. Jaspers, Karl: O uslovima i mogućnostima jednog novog humanizma, Ljetopis matice srpske, Novi Sad, 2001,
10. Jonas, Hans: Princip odgovornost, Veselin Masleša, Sarajevo, 1990;
11. Jurić, Hrvoje: Iskušenja humanizma, Filozofska istraživanja, Zagreb, 2018;
12. Jurić, Hrvoje: Etika odgovornosti Hansa Jonasa, Pergomena, Zagreb, 2010;
13. Kant, Imanuel: Kritika praktičnog uma, BIGZ, Beograd, 1990;
14. Kangrga, Milan: Etika i sloboda, Naprijed, Zagreb, 1966;
15. Marković, Mihailo: Humanizam i dijalektika, Prosveta, Beograd, 1967;
16. Markuze, Herbert: Čovjek jedne dimenzije, Veselin Masleša, Sarajevo, 1968;

17. Muminović, Rasim: Ethos i ljudsko bivstvovanje, Veselin Masleša, Sarajevo, 1989;
18. Mur, Džordž Edvard: Principi etike, Plato, Beograd, 1998;
19. Pavićević, Vuko: Ogledi o humanizmu, Prosveta, Novi Sad, 1977;
20. Petrović, Gajo: Mogućnost čovjeka, Studentski centar sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1969;
21. Sartr, Žan Pol: Egzistencijalizam je humanizam, u: Filozofski spisi, Nolit, Beograd, 1981;
22. Stojanović, Svetozar: Savremena meta-etika, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1991;
23. Šarčević, Abdulah: Slobodno djelo čovjeka kao bit istine u filozofiji, Skoplje, 1956;
24. Šarčević, Abdulah: Izvorni smisao otuđivanja i očovječivanja čovjeka, Kultura, Skoplje, 1958. (84 str.);
25. Šarčević, Abdulah: Otuđenje čovjeka i njegov zavičaj. Filozofija Karla Jaspersa, Skoplje 1960. (74 str.);
26. Šarčević, Abdulah: Iskon i smisao. Čovjek i sudbina kulture zapada, Svjetlost, Sarajevo, 1971. (403 str.);
27. Šarčević, Abdulah: Iskustvo i vrijeme: hermeneutika i kritika, Svjetlost, Sarajevo, 1981. (470 str.);
28. Šarčević, Abdulah: De homine, mišljenje i moderni mit o čovjeku, Veselin Masleša, Sarajevo, 1986. (547 str.);
29. Šarčević, Abdulah: Čovjek i moderni svijet, Svjetlost, Sarajevo, 1988. (887 str.);
30. Šarčević, Abdulah: Iskustvo vremena, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1993. (199 str.);
31. Šarčević, Abdulah: Odvažnost slobode. Etika ljudskih prava, Pravni centar FOD BiH, 2000. (319 str.);
32. Šarčević, Abdulah: Filozofija i etika: savremena fenomenologija svijeta života, Svetlost, Bemust, ANUBiH, Sarajevo, 2005. (202 str.);
33. Filozofska hermeneutika i estetička teorija: ontologija i filozofija jezika: etika – drugo drugoga: Hans-George Gadamer, Svjetlost, Bemust, ANUBiH, Sarajevo, 2005. (237 str.);
34. Čovjek u savremenoj filozofiji Zapada: filozofska antropologija: smisao ljudske egzistencije: istina, sloboda i egzistencija, Svjetlost, Bemust, ANUBiH, Sarajevo, 2005. (361 str.)

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

Prvi mentor	Prof. dr Hrvoje Jurić	
Drugi mentor		
Doktorand	Esko Muratović	

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.

U Nikšiću

02.04.2019. LOPINB

Ime i prezime doktoranda
 Esko Muratović

**SAŽETA BIOGRAFIJA AUTORA
AKADEMIKA ŠEFKETA KRČIĆA**

SAŽETA BIOGRAFIJA

(SA OSNOVNOM BIBLIOGRAFIJOM)
PROF. DR. ŠEFKETA KRČIĆA

KRČIĆ, dr. Šefket, bošnjački filozof idealističke, etičko estetičke i egzistencionalne orijentacije iz Sandžaka, redovni univerzitetski profesor, pisac, kritičar, enciklopedist, leksikograf, esejist, pjesnik, polemičar, rođen je u uglednoj mualimskoj i intelektualnoj porodici 15. marta 1953. godine u Plavu.

Gimnaziju je učio u Plavu i Rožaju. Završio je studije filozofije i sociologije sa najvećim ocjenama (bio stipendist Univerziteta i veoma uspješno magistrirao iz oblasti filozofije na Beogradskom Univerzitetu. Doktor je filozofije i književne estetike (1986. i 1987.). Svoje književne radove objavljuje od gimnazijskih, a filozofske od studentskih dana.

Kretanje u službi: Prošao je kroz sva izborna zvanja, od asistenta do redovnog profesora univerziteta. Početkom 1992. godine udaljen je iz vanpravnih razloga sa Univerziteta Crne Gore. U vremenu od 1992-2002. profesionalno se bavio znanstvenim istraživanjima i u svojstvu gostujućeg profesora držao predavanja na univerzitetima bivše Jugoslavije (van Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore) u, više europskih zemalja, Turskoj i Americi. Školske 2002. godine angažiran je za redovnog profesora Univerziteta u Novom Pazaru (za predmete: *Etika, Uvod u filozofiju, Estetika, Retorika, Metodologija, na doktorskim studijama*), kao i za redovnog profesora *Sociologije kulture* na Univerzitetu u Nišu; Redovni profesor po pozivu na Filozofskom fakultetu, Odjseku za filozofiju i sociologiju, Univerzitet u Tuzli, gdje predaje *Etiku, Modernu filozofiju i Estetiku*, a na Internacionalnom univerzitetu u Travniku predaje *Metodologiju znanstveno-istraživačkog rada*.

Prof. Š. Krčić. član je najuglednije svjetske književničke asocijacije P.E.N. Centra, Hegelovog filozofskog društva. Bio je rukovodilac Saveza filozofskih društava Jugoslavije, jedan od pokretača Prvog filozofskog kongresa, predsjednik Društva estetičara i etičara Crne Gore. Član je Evropske akademije nauka i umjetnosti. Član IJAS (Brisel, NUNS Beograd), profesionalnih žurnalista. Član je Udruženja književnika Crne Gore, Nezavisnih pisaca Crne Gore, Udruženje književnika Srbije, jedan je od osnivača i član Udruženja pisaca Sandžaka, Član Udruženja pisaca BiH. Sada je predsjednik Matice Bošnjaka – Društva za kulturu, znanost i umjetnost Sandžaka.

Oblasti Krčićevog filozofskog, sociološkog, znanstvenog i stručnog angažmana su discipline: filozofija života i kulture, etika, etika ljudskih prava, ontologija, estetika, uvođenje u filozofsko mišljenje, filozofija povijesti, hermeneutika i druge granične discipline. Iz bogatog stvaralačkog opusa ukazaćemo da, pored više stotina raznih radova: rasprava, eseja, studija, osvrti (objavljenim u časopisima, zbornicima, revijama i listovima) zasebno je štampao slijedeće knjige (u vidu posebnih izdanja):

Filozofija: “Racionalna filozofija duha, akcije i života”, “Filozofske-historijske osnova marksizma i marksologije”, “Filozofske kritike staljinizma” (zabranjena knjiga), “Vježbe iz filozofije”, “Marxov idelizam”, “Marx kao poeta”, “Sandžačka duhovnost”, “Filozofija V. Jokića”, “Filozofija života”, “Estetika poezije”, “Osnovi estetike” (2002), “Uvođenje u tokove islamske filozofije”, “Filozofija čovjeka”, “Filozofski putokazi”, “Estetika u vremenu”, “Filozofski diskurs”, “Prolegomena za jednu moguću filozofiju života”, “Turska krivica kao metod”, “Tako je zborio Juppo Tajbin”, “Izazovi bošnjačke filozofije danas”.

Znanost: “Enciklopedija bošnjačke kulture Sandžaka”, “Sandžačko pitanje”, “Sandžački kalendar”.

Poezija: “Metafizika tihog pendžera”, “Klanac”, “Rana na vidjelu”, “Idnice”, “Predstava”, “Požar”, “Ilustracija” (zabranjena knjiga), “Šahovića zemlja”, “Jabana” “Vatan”, “Izvan kruga” i dr.

Dr. Š. Krcić je prijevoden na više europskih jezika. U svojoj bogatoj stvaralačkoj karijeri uređivao je i uređuje je (kao i član redakcija) više časopisa, revija, zbornika i publikacija: “Zrenja”, “Student”, “Novi svijet”, “Mladost”, “Slika – pojam”, “Stvaranje”, “Zbornik radova Univerziteta Crne Gore”, “Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Nikšiću”, “Zbornik radova Saveza filozofskih društava Jugoslavije”, “Istraživanja”, “Nezavisna Revija Sandžak”, “Bošnjačka misao” “Muslimanski glas”, “Univerzitetska misao” i drugi. Zastupljen je u brojnim antologijama, enciklopedijama i leksikonima, časopisima i zbornicima. U više časopisa i revija ima svoje redovne kolumne. Redovno sudjeluje na domaćim i međunarodnim filozofskim, znanstvenim i književnim skupovima i kongresima. Na Filozofskom kongresu u Berlinu 2004. g., u povodu 200-tote obljetnice smrti Kanta, uvršten je među trista znalaca ovog njemačkog i svjetskog filozofa. Utemeljivač je više filozofskih, književnih i kulturnih manifestacija. U javnosti je prisutan od 1973. g. na dalje. U povodu četiri decenije stvaralačkog rada 2013. objavljena je obimna *Selektivna bibliografija Krcićevih radova*, čiji priređivači dr. M. Nuković i mr. V. Veljić.

E-mail: dr.krcicsefket@yahoo.com

Dr. D. Đokić

IZABRANA FILOZOFSKA DJELA DR ŠEFKETA KRČIĆA U DVADESET KNJIGA:

1. *FILOZOFESKE RASPRAVE I ESEJI (1973-1983)*
2. *FILOZOFIJA VUJADINA JOKIĆA (1987, 1996)*
3. *FILOZOFIJA ŽIVOTA (2001)*
4. *FILOZOFESKE KRITIKE STALJINIZMA (1984)*
5. *ESTETIKA POEZIJE (2002)*
6. *MARXOVA FILOZOFIJA OD IDEALIZMA DO UTOPIZMA (1987)*
7. *FILOZOFESKI PUTOKAZI I dio (1973-2002)*
8. *FILOZOFESKI PUTOKAZI II dio (1973-2002)*
9. *FILOZOFIJA ČOVJEKA (1988-2000)*
10. *ESTETIKA LJUBAVI (1988-2000)*
11. *TAKO JE ZBORIO J. TAJBIN (2000)*
12. *VRHOVI BOŠNJAČKE KULTURE I FILOZOFIJE (1999)*
13. *CRNOGORSKA FILOZOFIJA XX STOLJEĆA (1986)*
14. *DIJALOZI I POLEMIKE (1978-1998)*
15. *BOŠNJAČKA MMF FILOZOFIJA (Muhić, Muminović, Filipović)*

- 16. BOŠNJAČKA FILOZOFIJA XX STOLJEĆA (2002)**
- 17. UVOĐENJE U TOKOVE ISLAMSKE FILOZOFIJE (2000)**
- 18. ESTETIKA U VREMENU (2012)**
- 19. IZAZOVI BOŠNJAČKE FILOZOFIJE DANAS (2013)**
- 20. FILOZOFSKI DISKURS (2013)**

UDŽBENICI I PRIRUČNICI

- 1. VJEŽBE FILOZOFSKOG MIŠLJENJA (1978/1979)**
- 2. SANDŽAČKA DUHOVNOST (1989, 1990, 1992, 1995)**
- 3. SOCIOLOGIJSKI PRAKTIKUM (2002)**
- 4. PRAKTIKUM IZ ETIKE (2004)**
- 5. OSNOVI ESTETIKE (FUN, 2007)**
- 6. PRAKTIKUM IZ RETORIKE (2007)**
- 7. PREGED MODERNE FILOZODIJE (2009)**
- 8. FILOZOFSKA BIBLIOGRAFIJA**
(Sto važnih dijela filozofske literature, 2010)
- 9. PRAKTIKUM IZ METODOLOGIJE (2010)**
- 10. UVOĐENJE U METODOLOGIJE (2013)**

Akademik dr. Šefket KRČIĆ
Redovni profesor etike, estetike i logike

Ulomak iz bibliografije
OBJAVLJENIH RADOVA IZ ETIKE

FUN
2019.

1. ETIČKO – ESTETSKA DIMENZIJA STARIH GRČKIH TRAGEDIJA (ESHIL, SOFOKLO, EURIPID), Mladost Beograd, maj 1973.
2. ETIČKI KODEKSI DANAS, Student, Beograd, oktobar, 1974.
3. HUMANISTIČKA MISAO SVETUZARA MARKOVIĆA, Student (u povodu 100 godišnjice od smrti Svetozara Markovića), Beograd, oktobar 1975.
4. MAKSOVA RANA HUMANISTIČKA FILOZOFIJA, časopis Ideje, Beograd, 1976.
5. SPINOZINA ETIKA AKCIJE I ŽIVOTA, časopis Obeležja, br. 3 Priština 1977.
6. NIČEOVA ETIKA NIHELIZMA (O ČOVJEKU I HISTORIJI), časopis Dijalog, Sarajevo, 1979.
7. TOMOVIĆEVA ETIČKA RAZMIŠLJANJA U ESEJU O ČOJSTVU, časopis Oko, Zagreb, 1980.
8. EKOLOŠKA ETIKA DR. KRSTA KILIBARDE, časopis Dijalektika, br. 1-4, Beograd, 1981.
9. ŠEŠIĆEV FILOZOFSKI HUMANIZAM, časopis za društvena pitanja Praksa, Titograd, 1982.
10. MERHAMED KLJUČNA KATEGORIJA BOSANSKE ETIKE, časopis Preporod i BIH Glasnik, Sarajevo 1983.
11. KRITIČKA I PLANETARNA FILOZOFIJA I. KANTA, časopis Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica, 2004.
12. JOKIĆEVI FILOZOFSKO ETIČKI I ESTETIČKI PUTOKAZI, časopis Vaspitanje i obrazovanje, Podgorica 2000.
13. PRAKTIKUM IZ ETIKE, FUN NOVI PAZAR, 2002, 2003, 2004 i 2007.
14. FILOZOF I DRŽAVNIK DR. ZORAN ĐINĐIĆ, časopis Univerzitetska misao, Novi Pazar, 2003.
15. ETIČKA I KRITIČKA MISAO RASIMA MUMINOVIĆA, časopis Avlija, Rožaje 2012.
16. HUMANISTIČKA MISAO RASIMA MUMINOVIĆA, časopis Preporod, Sarajevo 2012.
17. ETIČKA MISAO VUKA PAVIĆEVIĆA, zbornik radova Učiteljskog fakulteta u Leposaviću (u povodu 100 godišnjice rođenja crnogorskog filozofa Vuka Pavićevića) 1914-1978, Leposavić 2014.
18. ETIČKI I POLITIČKI DISKURS DŽONA PLAMENCA, Prosvetni rad, Podgorica, 1996.
19. ETIČKA MISAO SLOBODANA TOMOVIĆA, časopis Tokovi, 1-2, 2016.
20. ESTETIČKA I ETIČKA MISAO VUJADINA JOKIĆA, časopis Tokovi, Berane 2016.
21. ESTETIKA I POETIKA VUJADINA JOKIĆA, časopis Filozofksa istraživanja, Zagreb, 2016.
22. FILOZOFSKA MISAO VUJADINA JOKIĆA, zbornik radova sa skupa „Analiza kulture Slavena“, Leposavić, 2012.
23. FILOZOFSKA I ETIČKA MISAO RASIMA MUMINOVIĆA, časopis Tranzicija, Tuzla – Zagreb, 2018.
24. MUMINOVIĆEVA “FILOZOFIJA U EVROPSKOM KRUGU MIŠLJENJA” , MUMINOVIĆ PHILOSOPHY OF IDEOLOGY, časopis Pregled, januar/april br.1, Sarajevo 2018.
25. PRILOZI ZA IZUČAVANJE AKSILOŠKO KRITIČKE MISLI ETIKE BOSNE, zbornik radova Etika Bosne, Goražde, Internacionalni Univerzitet, 2019.

Napomena:

Ovdje su istaknute bibliografske jedinice, iz oblasti Etike, koje su objavljene u obimnoj Bibliografiji objavljenih radova Dr. Š. KRČIĆA, izdavač FUN i Svjetska asocijacija za progonjene pisce 2013. i 2019.

(1)

ENG (./include/promjena_jezika.php) | Prijava (login.php)

FILOZOFSKI FAKULTET, 11.03.2017

Biografija - Jakovljević Dragan

 (1) / Filozofski fakultet (/ff) / Angažovano osoblje (/osoblje/ff) / Jakovljević Dragan (/radnik/190268-jakovljevic-dragan) / Biografija - Jakovljević Dragan (/objava/blog/17125/objava/1-biografija-jakovljevic-dragan)

Проф.др Драган Јаковљевић (Зајечар 1953, Тимочко-подоунавска крајина), редовни професор филозофије (епистемолошке и етичке дисциплине) на УЦГ почев од 1990 у континуитету. Осим студијског програма за филозофију, у једном периоду је радио и на студијском програму за социологију Филозофског факултета, на реализацији наставе из методологије.

Студије филозофије са историјом уметности апсолвирао је на Универзитету у Београду, а постдипломске студије теорије науке у Баден-Виртембергу, на Факултету за друштвене науке Универзитета у Манхајму. Промовисао је код познатог немачког методолога и теоретичара рационалности, Ханса Алберта, који је заједно са Карлом Попером утемељио филозофску школу критичког рационализма и концепцију отвореног друштва. Реализовао је низ стручних специјализација из домена опште методологије, етике, филозофије права, теорије религије... на научним институтима у Аустрији и Немачкој. Уједно одржава континуисану интернационалну сарадњу са низом реномираних научника из европских академских центара (Линц, Луцерн, Диселдорф, Букурешт, Грац, Софија, Беч, Вроцлав ...), а објавио је низ тематски разноврсних научних радова у немачким, аустријским, бугарским, румунским, хрватским... часописима и зборницима. Његове главне студије су *Leonard Nelsons Rechtfertigung metaphysischer Grundsätze der theoretischen Realwissenschaft*, (Нелзоново заснивање метафизичких начела теоријске науке о остварности) Frankfurt a.M., Bern, u.a. 1987, *Erkenntnisgestalten und Handlungsanweisungen* (Ликови сазнања и упуства поступања, у издању Средњоевропског института за филозофију, Нордхаузен 2016), *Религије и вредности* 2006, *Сазнање, толеранција, вера* Подгорица 2014. У припреми је књига *Metaphysische Annahmen und das Vorwissen der Vernunft*, која треба да буде објављена у другој половини 2019 у Немачкој, као и збирка етичких расправа *Вредносно оријентисање*, чије је објављивање предвиђено за почетак 2020. Недавно је објавио и прилог зборнику научних радова посвећеном делу Карла Попера, издатом од стране чувене европске издавачке куће „Шпрингер“.

Премда је близак Поперовој школи критичког рационализма, унутар које је стекао своје методолошко образовање, није се сврстао у неку одређену филозофску школу као генерално полазиште за сва своја разматрања, већ пре уз одређена специфична становишта по одговарајућим проблемима етике, теорије вредности, теорије раста научног знања, методологије друштвених наука... Та становишта се не поклапају увек са извесном јединственом школском систематиком но пресецају границе више њих, док у неким случајевима представљају штавише и самостална гледишта самог аутора. Поводом 60. годишњег личног јубилеја, објављен је међународни зборник на светским језицима „Облици Мишљења“ (*Denkformen*), Београд 2013, са прилозима преко двадесет познатих европских и неких југословенских научника, преузет у фондове универзитетских библиотека у Немачкој, Аустрији, САД-у, Швајцарској, Хрватској, Словенији... Бави се широким распоном тематских комплекса, почев од опште теорије сазнања и методологије, одн. филозофије науке, преко етике и теорије вредности, до филозофије религије и теорије културе, као и систематском научном критиком.

Стални је члан колегијума друштвенонаучног „Вилхелм-Роепке-Института“ (СРН). Сарађује са једним од првака Ерлангенске школе конструктивизма, Јиргенот Мителштрасом, као и са истакнутим европским етичарем, Дитером Бирнбахером. Реализовао је стручна усавршавања на академским установама у Грацу, Франкфурту, Салцбургу, Констанцу, Бечу, Диселдорфу, Регенсбургу ... Његова досадашња продукција обухвата преко 80. научних и стручних радова, са значајним уделом објављивања у европским часописима и зборницима, од којих су неки у међувремену уврштени и у међународне стручне библиографије за одговарајућа тематска подручја. (Енглески превод је у фази припреме)

AUSWAHLBIBLIOGRAPHIE - Odabrana bio-bibliografija

prof. Dragan Jakovljević

[Dr. Phil. University of Mannheim (BW, Germany), Mentor: Hans Albert]

Redovni univerzitetski profesor teorije saznanja i etike

Ordentlicher Universitätsprofessor für Erkenntnislehre und Ethik

Dalja područja istraživanja:

Systematski: *metodologija i filozofija nauke, teorija kulture i filozofija religije;*

Idejno-istorijski: *evolucija pozitivizma (Bečki krug), kritičkog racionalizma (K.R. Popper), kao i neokantovstva (Frizova škola), te njihovi uticaji na savremenu filozofiju; nasleđe jugoslovenske praxis-filozofije (M. Marković, M. Kangrga..., hrišćanska teorija prirodnog prava i socijalna doktrina).*

Weitere Forschungsbereiche:

Systematisch: *Wissenschaftstheorie, Theorie der Kultur und Religionsphilosophie;*

Ideengeschichtlich: *Entwicklungen des Positivismus (Wiener Kreis), Kritischen Rationalismus (K.R. Popper), sowie des Neukantianismus (Fries'sche Schule), eingeschloßen ihre Einwirkungen auf die Gegenwartsphilosophie; das Erbe der jugoslawischen Praxis-Philosophie (M. Markowitsch, M. Kangrga..., christliche Naturrechtstheorie sowie Soziallehre.).*

Jezici: *nemački (aktivno), ruski, engleski (pasivno).*

Sprachen: *Deutsch (aktiv), Russisch, Englisch (Grundkenntnisse, passiv).*

Bücher-knjige

1.) *L. Nelsons Rechtfertigung metaphysischer Grundsätze der theoretischen Realwissenschaft,*

1. Lang Verlag, Bern / Frankfurt a.M., u.a., 1988 (260 Seiten).

[Ausführliche Besprechungen in: *Rivista di Filosofia neo-scolastica*, Anno LXXXII, aprile-settembre, Milano 1990, sowie in: *Philosophischer Literaturanzeiger*, Bd. 44, Heft 1, Januar-März, Aachen 1991. Aufnahme in die Datenbank *Wissenschaftstheorien für Sozialforscherinnen*, by Meidl, N. Christian 2009, page 120. Zusammenfassende Darstellung in: *Rundbrief der Sokratiker*, Nr.4, Frankfurt a.M., August 1999. Mehrfache Erwähnungen in: Franke, Holger: *Leonard Nelson*, Ammersbek bei Hamburg 1991, sowie in: Schroth, Jörg: *Leonard Nelson – Bibliographie der*

Sekundärliteratur, Frankfurt a.M. 2018, als auch in: Hermann Kay: *Die Neue Friessche Schule*, in: Grundriss der Geschichte der Philosophie. Begründet von F. Überweg. Völlig neu bearbeitete Ausgabe, hrsg. von Holzhey, H. *Die Philosophie des 19. Jahrhunderts* (im Erscheinen). Als ausgewählte Literatur-Angabe, in: Hermann, K. / Schroth, J. (Hrsg.): *Leonard Nelson: Kritische Naturphilosophie - Mitschriften aus dem Nachlass*, Universitätsverlag Winter, Heidelberg 2004.

Vorhanden u.a. in: The Library of Jacques Maritain Center at Notre Dame, USA, Bibliothek der Friedrich-Ebert-Stiftung, Bonn, NRW, Bibliothek der Fakultät für Sozialwissenschaften, Mannheim, BW, Bibliothek des Instituts für Philosophie in Graz... (Früher auch in: The Library of Congress, Washington, D.C.)] *

- 2.) *Religije i vrednosti* – Tri kritičke rasprave, Podgorica / Beograd 2006 (150 str.).
- 3.) *Saznavanje, tolerancija, vera*, Podgoritza 2014 (str. 300); pregledano ponovljeno izdanje, Podgoritza 2015. [Recenzije u: Religija i tolerancija, Novi Sad 2016, Vaspitanje i demokratija 2/2016, Podgoritza, Sociološka Luča I./2016, Nikšić; Kultura, umetnost, nauka - kulturni dodatak, Politika, Beograd, avgust 2018.]
- 4.) Erkenntnisgestalten und Handlungsanweisungen – Ausgewählte Abhandlungen, Schriftenreihe libri nigri Bd.57, hrsg. von The Central European Institute of Philosophy at the Faculty of Humanities of the Charles University Prague, Czech Republic, Mit einem Nachwort von D. Aleksandrowicz, Bautz Verlag, Nordhausen 2016 (191 Seiten).
[Besprechungen in: *Wiener Jahrbuch für Philosophie*, Wien II/2018 (verf. von Prof. Em. E. Bader, Wien), *Zeitschrift für katholische Theologie*, 139 Bd./ 2017, Heft 4, Innsbruck (verf. von Prof. R. Schubert, Wien) *Salzburger Theologische Zeitschrift*, Salzburg 2016, No.2, Jg.20, *Synthesis Philosophica* 63, No.1/2017 Zagreb (verf. von Dr. J. Friedl, Graz), *Aufklärung und Kritik*, 24. Jg., 4/2017, Nürnberg (verf. von Prof. A. Grabner-Heider, Graz), *Phainomena* 2018, Ljubljana (verf. von Prof.D. Komej), demnaechst in: *Woprosy filosofii*, Moskau 2019... u.a.
- Aufgenommen von den Universitäts-, bzw. Institutsbibliotheken in Leipzig, Salzburg, Luxembourg, Innsbruck, Portland, Konstanz, Wien, Budapest, Bonn, Graz, Zagreb, Rijeka, Osijek, Maribor, Beograd...]
- 5.) *Vrednosno orijentisanje* – Odabrani etički i aksiološki eseji (cca. 180. str.; u pripremi, objavljivanje predviđeno za drugu polovinu 2020).
- 6.) *Metaphysische Annahmen und das Vorwissen der Vernunft - Nelsons Revision der Transzendentalphilosophie Kants und ihre Folgen*, Mit einer Beilage von W. Eichler, stark geänderte und wesentlich erweiterte Fassung von (1.), (cca. 290 S.); erscheint voraussichtlich Ende 2019 in BRD, in Vorbereitung.
- 7.) *Reagovanja* – Prilozi kritičkom mišljenju u našem kulturnom kontekstu (cca. 280 str., u pripremi)

Sammelbandbeiträge – prilozi zbornicima

- 8.) Die Frage nach dem methodologischen Dualismus der Natur- und Sozialwissenschaften und der Standpunkt kritischer Rationalisten, in: Salamun, Kurt (Hrsg.) *K.R. Popper und die Philosophie des Kritischen Rationalismus*, FS zum 85. Geburtstag K.R. Poppers, Rodopi, Amsterdam / Atlanta 1989 (prilog spomenici za 85. rođendan Karla R. Popera).**
- 9.) Religion, Geisteswissenschaft, Naturwissenschaft im 21. Jahrhundert - Unterwegs zu einer konvergierenden kognitiven Funktion ? in: Benedikter, Roland (Hrsg.): *GEIST, BILDUNG, UND KULTUR*, Studienverlag, Innsbruck 2004.
- 10.) Društvene transformacije, moral i etika - Razmatranje o potencijama tradicije praxis-filozofije danas, s osvrtom na dekonstrukciju etike M. Kangrge, u: *Mogućnosti i granice etike u djelu Milana Kangrge*, posebno izdanje časopisa *Filozofska istraživanja*, u čast 80. rođendana M. Kangrge, 3-4. / 2004, Zagreb.
- 11.) *Dialektisches Denken als das Paradigma des geisteswissenschaftliche Rationalität innerhalb jugoslawischer Praxis-Philosophie*, in: Ginev, D. (Hrsg.): *Die Geisteswissenschaften im europäischen Diskurs*, Bd.II: *Osteuropa*, Studienverlag, Innsbruck/ Wien/ Bozen 2010.
Zuvor auch in : Ginev, D. (Hrsg.): *Geisteswissenschaftliche Traditionen und kulturwissenschaftliche Situationen*, Studia Culturologica Monographs, Idea Publishing House, Sofia 2009.
- 12.) *Važenje normi i racionalnost pravnih poredaka*, u: Prokopijević, M. (ed.): *Ljudska prava*, Institut za evropske studije (IES), Beograd 1996.
- 13.) *Aspekti refleksije o moralu* (sistematska uvodna studija za (69.), 2002, str.I-XII).
- 14.) *Kelzenov pristup pravu i pravnoj teoriji* (sistematska uvodna studija za (70.), 14 str., 2003).

ujedno emitovano u okviru naučnog programa Radio Beograda (III. Program, jesen 2004).

15.) *Upitnost pojma sveta i osnovi Kangrgine filozofije čovjeka i svijeta* (sistematska uvodna studija za (72.), 38.str., 2016).

16.) *O praktičko-društvenoj prirodi religija i njihovim funkcijama u društvu*, u:

Jerotić / Ivanović (eds.) : *Religija između istine i društvene uloge*, Dereta, Beograd 2009.

17.) *Poppers Auffassungen über Religion und den Glauben an Gott*, in: Franco,G.(Hrsg.): *Handbuch-Karl Popper*, Springer Reference Geisteswissenschaften, Springer VS, Wiesbaden 2018.

Aufsätze – Zeitschriftenbeiträge – članci u časopisima

18.) *Pojam znanja*, u: DOMETI, god.XXII, br.2-3, Rijeka 1989 [Uvrščeno u: Izabrana bibliografija radova iz teorije saznanja na srpskom jeziku, prir. prof.dr A. Gordić, www.filozofija.info.]

19.) *Wenn die Grundlagen wackeln* - Zur Lage des epistemologischen Fundamentalismus

im Rahmen der gegenwärtigen Erkenntnistheorie, in : FACTA UNIVERSITATIS,

Vol. I, No.5, 1998.***

20.) *Was uns der Name angewandter Ethik nicht schon sagt* - Ein nachkonstruktiver Versuch,

die Natur und die zwei Abarten angewandter Ethik zu bestimmen, in : DIVINATIO,

Vol. XII, Sofia 2000.

21.) *Hermeneutische Defizite des Historismus* - Zur Kritik des wissenschaftstheoretischen

Historismus bei J. Mittelstraß, in : DIVINATIO, Vol. XVI, autumn-winter Sofia 2002.

22.) *Normative Genesen oder Wirkungsgeschichten ?* - Versuch einer systematischen Darstellung von J. Mittelstraß' Interpretation wissenschaftsgeschichtlicher Rationalität, in: CONCEPTUS XXXV, Nr. 86-88, Salzburg-Innsbruck 2002-2003. [Aufnahme in: *Philosophers' Index*, University of Ohio.]

23.) *Erfolge der Wissenschaft und wissenschaftstheoretischer Realismus* - Eine nicht ganz

eindeutige Verbindung, in : DIVINATIO, Vol. XVIII, autumn-winter 2003, Sofia.

24.) *Ist deskriptiver moralischer Relativismus berechtigt ?* - in : HANDLUNG , KULTUR ,

INTERPRETATION - Zeitschrift für Sozial- und Kulturwissenschaften, 16. Jahrgang,

Heft 2, Oktober 2007, Hannover (Niedersachsen , BRD).

[Systematisch dargestellt in: *Sozialwissenschaftlicher Fachinformationsdienst* - Wissenschaft- und

Technikforschung, (Leibniz Gemeinschaft) Band 2008/2, bearbeitet von Artus, Helmut, M.,

Abschnitt 1.2: *Ethik und Verantwortung in Wissenschafts und Technik*, Seite 26.]

25.) *Worin unterscheidet sich der negative Utilitarismus vom tradierten Utilitarismus und läßt*

er sich mit ihm kombinieren ? Entwurf einer moderaten Spielart des negativen Utilitarismus,

in : **ETHICA**, Bd. 15, 2007 / Heft 4., Innsbruck, Tirol (Österreich).

26.) *Toleranz im Begriffsgefüge des ethischen Relativismus*, in: **PROLEGOMENA**, Journal of

Philosophy, 6 (2) 2007, Zagreb, Croatia. (Do sada više stotina čitanja odn. preuzimanja sa online-izdanja datog časopisa.)

[Aufnahme in die Internationale Bibliographie "Literatur zum ethischen Relativismus", im

Sammelband *Moralischer Relativismus*, hrsg. von Ernst, Gerhard, Mentis Verlag, Paderborn 2009, p.281, zugleich innerhalb der Datenbank (Base de Datos) in spanischer Sprache *S u m a r i o s / S O C* - Filosofia.]

27.) *Die Intoleranz-Anschuldigung des Monotheismus* - Betrachtungen zu einer fragwürdigen Kritik,

in : GLAUBE UND DENKEN, Jahrbuch der Karl-Heim-Gesellschaft, 21. Jahrgang, 2008, Frankfurt a.M. (Hessen, BRD); auch in: *Probudi krepost*. Aretički pristup filozofiji, internacionalni zbornik - FS Ivan Koprak, Zagreb 2015.

- 28.) *K. Popper und die Idee eines negativen Utilitarismus*, in: AUFKLÄRUNG UND KRITIK, 15. Jahrgang, 2 / 2008, Nürnberg (Bayern, BRD).
- [Zitiert innerhalb der Dissertation *Eine philosophische Management-Ethik*, Ein problemorientierter Ansatz auf der Grundlage des kritischen Rationalismus, Inauguraldissertation an der Philosophisch-historischen Fakultät der Universität Bern (CH), vorgelegt von Josef H. Naef, Luzern 2009.]
- 29.) *Demokratischer Pluralismus und die moderate Intoleranz - Eine Betrachtung anhand der Kritik von K.R. Poppers Auffassung*, in: AUFKLÄRUNG UND KRITIK, 17. Jahrgang, 1 / 2010., Nürnberg (Bayern, BRD).
- 30.) *Die wahre Natur des Paradoxes der Toleranz und seine Auflösung*, in: AUFKLÄRUNG UND KRITIK, 17. Jahrgang, 1 / 2010., Nürnberg (Bayern, BRD).
- 31.) *The Successes of Science and Scientific-Theoretical Realism - A Less than Direct Connection*, in: CERCETARI Filosofico-psihologice, Anul III., Nr.2, iulie-decembre 2011, Bucharest-Karlsruhe-Iashi-Münster. ****
- 32.) *Ist eine utilitaristische Ethik möglich ? - Zur Utilitarismuskritik bei M. Schlick und 18. Hartmann*, in: AUFKLÄRUNG UND KRITIK, 18. Jahrgang, 3 / 2011, Nürnberg (BRD).
- 33.) *Dekartova teza empirijskog skepticizma u svetlu savremene kritike*, u: THEORIA, No. 4 / 1996., Beograd.
- 34.) *Da li je skepticizam izvorište teorije saznanja ?* u: FILOZOFSKI GODIŠNJAK, No.1-2, Beograd 2002.
- 35.) *O višeznačnosti razumevanja*, u: T E M E, XXVI, No. 4, Niš 2003.
- 36.) *Procesi revitalizovanja religija, konfesionalne i kulturne razlike, tolerancija - Neki sociološki aspekti*, u: SOCIOLOŠKA LUČA, I / 1, 2007; Iako izmenjena verzija: *Putevi i izazovi revitalizacije religija*, u: *Philosophia*, E-Journal for Philosophy and Culture, Sofia 2015.
- 37.) *Verske razlike i tolerancija - Doktrinarni izvori i neki elementi za sociološko objašnjavanje*, u: SOCIOLOŠKI PREGLED, Vol. XXXI (2007), no. 4, Beograd.
- 38.) *Aspekti tolerancije i netolerancije*, u: THEORIA, 3 / 2008, Beograd.
- 39.) *Verske raznolikosti i tolerancija*, (stark erweiterete Fassung von (37.)), u: POLITIKOLOGIJA RELIGIJE, No. 2, Vol. II / 2008, Beograd.
- 40.) *Biologija i etika: između instikata i opredeljenja*, u: SOCIOLOŠKA LUČA, Vol. III / 1, 2009.
- 41.) *Vrednosni diverzitet i formalni, kvantitativno profilisani pojam kulturnog progressa*, u: POLJA, Časopis za književnost i teoriju, No. 459, septembar / oktobar MMIX, Novi Sad 2009.
- 42.) *Kumulativističko nasleđe i njegove aktuelne forme - Prilog razumevanju kumulativističke interpretacije naučnih razvoja*, u: THEORIA, 2 / 2010, Beograd.
- 43.) *"Paradigma univerzitet" i znanstvena istraživanja: između kreacije, transfera i primjene znanstvenog znanja*, u: METODIČKI OGLEDI – Časopis za filozofiju odgoja, Vol. XVII (2010), 1-2, Zagreb, Croatia.
- 44.) *Prava za životinje – Ka normativnom reguliranju suživota ljudi i životinja na pozadini paralelne primjene dvaju pristupa*, in: *Filozofska istraživanja*, br.129, god.33 (2013), sv.1, Zagreb (brojna čitanja odn. preuzimanja online-izdanja).
- [Elektronska verzija preuzeta u: *Philosophical Papers.org*, Centre for digital Philosophy, Western University, Canada, Philosophical Documentation Centre, Ohio, USA. Navodi se i citira u: Nedić, T.: *Pravni sustav zaštite života, zdravlja i dobrobiti životinja – bioetički pristup u pravnom okviru*, u: *Socijalna ekologija*, Vol.28, 2017, Zagreb; iscrpnije takođe i u: isti autor: *Primjenjivost nužne obrane kod kaznenog djela mučenja ili ubijanja životinja*, u: *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, vol.38, br.2 / 2017, Rijeka.]

- 45.) *Istina i uspešno orijentisanje prakse - Pragmatističko nasleđe u interpretiranju istine i njegovi dometi*
in: *Philosophia*, E-Journal for Philosophy and Culture, October 5, Sofia 2013.; mestimično ispravljena verzija u: *THEORIA*, II / 2014, Beograd.
- 46.) *Gegenstand und Methodologie der Sozialwissenschaften I-II*, (zweiteilig) in: *C e r c e t a r i -* Filosofico-psychologie, Anul V., Nr.1 & Nr.2, 2013, Bucharest-Karlsruhe-Iashi-Münster.
- 47.) *Konstitucija etike i društvena realnost*, u: *SOCIOLOŠKA LUČA*, god.VIII, No.2 / 2014.
- 48.) *Poppers rätselhafter Agnostizismus* in: *GLAUBE UND DENKEN – Jahrbuch der Karl Heim Gesellschaft*, 28. Jahrgang, Frankfurt a.M./ Bern/ New York u.a., 2015.
- 49.) *Poppers ungeschriebene Ethik und der Kritische Rationalismus*, in: *AUFKLÄRUNG UND KRITIK*, 4/ 2017, 24. Jahrgang, Nürnberg (BRD).
- 50.) *Granice ateističkog tumačenja problema teodiceje*, in: *THEORIA*, No. 3/ 2017 Beograd.
- 51.) *Protiv ideologizovanja nauke, za njenu tehnološku primenu*, u: *Godišnjak Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu*, knjiga XLIII/2, Novi Sad 2018. (Annual Review of the Faculty of Philosophy, vol. XLIII/2, Novi Sad 2018.)
- 52.) *Šta su to tradicije?* (sistematska rasprava, pripremljeno za objavljivanje).
- 53.) *Gustav Schmollers Bestimmung des Methodenbegriffes und ihre Konsequenzen* (in Vorbereitung).

Diskussionsbeiträge – diskusioni prilozi

- 54.) *Über einen neuen Versuch der Argumentation für die methodologische Einheit der Wissenschaften*, in : *CONCEPTUS*, No. 59, Salzburg / Innsbruck 1989.
- 55.) *Über eine unzulängliche Auffassung der methodologischen Einheit der Wissenschaft und ihre unbefriedigende Verteidigung*, in : *CONCEPTUS*, No. 61, Salzburg / Innsbruck 1990.
[Beide aufgenommen in : *PHILOSOPHERS INDEX* (University of Ohio, USA), Vol. 24, No. 1, und *PHILOSOPHERS INDEX* (University of Ohio, USA), Vol. 24, No. 4.]
- 56.) *Von der vermeintlichen Unverträglichkeit von ethischem Relativismus und Toleranz*, (Eine Kritik an Bernard Williams) in : *LOGOS*, Zeitschrift für systematische Philosophie, Bd. 7, Heft 3 / 2001- 2002, Tübingen.
[Aufnahme in die Internationale Bibliographie "Literatur zum ethischen Relativismus", im Sammelband *Moralischer Relativismus*, hrsg. von Ernst, Gerhard, Mentis Verlag, Paderborn 2009, p.281.]
- 57.) *O jednom nerazumevanju teološkog rasuđivanja* (kritika teza prof. M. Zurovca), u : *THEORIA*, No. 3, Beograd 1997.
- 58.) *Jedno klasično delo ?* (kritika teza iz knjige *Nauka o politici* Ljubomira Tadića) u:
SOCIOLOŠKI PREGLED, vol. XXXIV, No.1-2 , Beograd 2000.
- 59.) *O jednom teorijski neuspelom i sadržajno problematičnom vidjenju tolerancije*, (kritika teza iz knjige *Dijalog i tolerancija* Đ. Šušnjića) u : *SOCIOLOŠKI PREGLED*, No.1-2, Beograd 2001.
- 60.) *A Some Misunderstandings and some Step in the Diskussion on the Scientific-Theoretical Realism*, Reply to H. Sankey, in: *RATIO / RAZLOG*, Jahrbuch für europäische Philosophie und Gesellschaftslehre, Bd.VII/IX, Pogoritz/Belgrad 2015.
- 61.) *Upitni aspekti regionalne ekspanzije analitičke filozofije*, (sistematski kritički osvrt) u: *ARHE*, No.1/ 2017, Novi Sad.
- 62.) *Faktum der Erkenntnis und Erkenntnisgültigkeit – Zwischen Chisholm und Nelson* (sistematska kritička analiza teza dvoje poznatih epistemologa, pripremljeno za objavljivanje).

63.) *Ethik und praktische Erfahrung*, in : ARCHIV FÜR GESCHICHTE DER PHILOSOPHIE, Heft 70/3, Bonn 1988, NRW.

[Aufnahme in: Schroth, Jörg: *Leonard Nelson – Bibliographie der Sekundärliteratur*, Frankfurt a.M. 2018.]

64.) *Sa Poperom reflektirati našu intelektualnu situaciju* (recenzija knjige *Poruke skromnosti*, Beograd 2009, od M. Brdara), u : THEORIA 3 / 2010, Beograd.

65.) *Filozofska analiza u eri dijalektike* (sistematska recenzija knjige *Sa moje tačke gledišta*, Beograd 2005, od S. Knjazeve), u : RAZLOG/RATIO, tom III-IV, Podgorica / Beograd 2007-2008.

66.) *Eine Verteidigung des Religionsnihilismus*, (ausführliche systematische Besprechung des Buches *Zur Analyse und Kritik der Religionen*, Aschaffenburg 2017, von H.Albert), erscheint demnächst in: SYNTHESIS PHILOSOPHICA, Zagreb.

67.) *Politika i geneza metafizike* (recenzija knjige M. Milovića *Metafizika i politika*, 2018), in: ARCHE, No.2/2018, Novi Sad.

Herausgeberschaften - priređivanja

68.) E T I K A - *Ogledi iz primenjene etike, CID*, Podgorica 1999 (komentarisana hrestomatija).*****

69.) *Savremena filozofija morala*, Podgorica / Beograd 2002 (komentarisana hrestomatija).*****

70.) Kelzen, Hans: *Elementi teorije pravnih normi* - Odabrani pozni spisi, Podgorica / Beograd

2003, objavljeno sa podrškom Austrijskog ministarstva za nauku u Beču (Auswahl, Übersetzung, systematische Einleitung - izbor, priređivanje, prevod sa nemačkog i uvodni esej).

71.) R a z l o g / R a t i o - Godišnjak za evropsku filozofiju u teoriju društva / Jahrbuch für europäische Philosophie und Gesellschaftslehre, Bd. I-IX, Podgorica-Beograd, erscheint seit 2004/2005.*****

72.) Kangrga, Milan: *Fenomenologija ljudskog svijeta – Izbor tekstova / Ein Lesebuch*, sa opširnim sistematskim uvodom priređivača, Podgorica 2016; Online-izdanje, štampano izdanje.

[Preuzeto u fondove biblioteka filozofskih fakulteta u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Splitu, Beogradu, Mariboru, Kragujevcu, Nišu, Univerzitetske biblioteke „Svetozar Marković“ u Beogradu, te filoloških fakulteta u Winsconsinu (USA) ... idr.; brojna čitanja odn. preuzimanja online-izdanja.]

73.) Marković, Mihailo: *Sloboda kao samoodređivanje* - Odabrani ogledi, sa uvodom priređivača (u pripremi).

74.) Grlić, Danko: *Delanje, umjetnost, angažman* – Odbrani eseji, sa uvodom priređivača (u pripremi).

* Dieses Buch wurde bislang in mehreren Dissertationen verwendet, unter anderem auch in: Brandt, Andreas : *Ethischer Kritizismus - Untersuchungen zu L. Nelsons «Kritik der praktischen Vernunft»* und ihren philosophischen Kontexten, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2002 (publ. Diss., vorgelegt an der Universität zu Göttingen, BRD). (Knjiga se navodi u spisku korišćene stručne literature na str.353, dok se na str.121 ista knjiga (1988) ocenjuje kao - zajedno sa studijom prof. Schreibera (Braunschweig 1975) - do sada teorijski najrazvijenija interpretacija generalne Nelsonove koncepcije epistemologije.)

Ausserdem wird das gleiche Buch erwähnt auch im Rahmen der Monographie »*Leonard Nelson-Ein biographischer Beitrag unter besonderer Berücksichtigung seiner rechts- und staatsphilosophischen Arbeiten*«, Ammersbek bei Hamburg 1991, verfasst von Franke, Holger).

** Registriert in: *Poppers Newsletter* 4 (1/2), 1990. Einige Ergebnisse dieser Abhandlung werden rezipiert auch in: Keuth, Herbert: *Die Philosophie Karl Poppers*, 1. Aufl., Siebeck-Mohr, Tübingen 2000.

*** Die Hauptthesen aus diesem Aufsatz werden dargelegt und besprochen in: Weiler, R./Schambeck, H.: *Naturrecht in Anwendung*, Wien-Graz 2009, S.59-60.

**** Darauf bezogene Replik: Sankey, Howard: *The Less than Direct Connection indeed - Reply to D.Yakovlyevitch*, in: DIVINATIO, vol.XIX, Sofia 2004. (Innerhalb dieser Replik versucht der Autor seine Thesen aus *What is Scientific Realism?* in: DIVINATIO, Vol.XII, zu verteidigen.)

***** Aufnahme in: "New Publications", in: NEWSLETTER - Akademie-Brief, No.30-Februar 2002, ed. by Europäische Akademie zur Erforschung von Folgen wissenschaftlich-technischer Entwicklungen, Bad Neuenahr, BRD. Uvršćeno u bibliografije i citirano u: *Ecologica* 11(2004), br.43, *Sociološki pregled*, Vol.XXXVIII (2004), no.1-2, Beograd, Đukić,O. (prir.): *Kultura, etika i vođenje organizacije*, Banja Luka 2006 (uz preuzimanje određenih tekstova), ... idr.

***** Opširan prikaz objavljen u: *Ekonomska politika*, Beograd 2003, (autor: prof.dr B.Stojanović, Ekonomski fakultet, Beograd).

***** Uvršteno u: Albahari, Biljana: Pregled domaće filozofske periodike u bibliotekama Srbije, u: *Filozofija i društvo*, XXIV (2), 2013 Beograd. Registrovano u: Žunjić, S.: *Istorija srpske filozofije*, drugo izd., Beograd 2014. Jedno od izdanja citirano u: Zimmer, Robert/Morgenstern, Martin: *Karl R. Popper. Eine Einführung in Leben und Werk*, 2. durchg. & erg. Aufl., Tübingen 2015, S.201.

(*Vollständiges Schriftenverzeichnis umfasst mehr als 80. Überschriften;*

potpuna bibliografija obuhvata preko 80. naslova.)

Teilnahme an Tagungen - Učešće na naučnim skupovima

1. *Neurath-Schlick-Symposion*, Wittgenstein-Haus, Kundmannngasse 9.,Vienna (Niederösterreich) 1983,
2. Internationale Tagung zum 100. Todestag von Karl Marx, Friedrich-Ebert-Haus, Bad Godesberg, bei Bonn, NRW, 1983.,
3. *Europäisches Forum-Alpbach*, Alpbach (Tirol, Österreich) 1984.,
4. *Wittgenstein-Symposion*, Kirchberg am Wechsel (Niederösterreich), 1985.,
5. Fragen der gegenwärtigen Wissenschaftstheorie, *Theodor-Heuss-Akademie*, Gummersbach (NRW), 1986. (Referat: "Zur methodologischen Abgrenzung von Sozial- und Naturwissenschaften"), *Europäisches Forum-Alpbach* (Tirol, Österreich) 1986.,
7. Sprachen und Welt - Tagung der *Deutschen Gesellschaft für phänomenologische Forschung*, Porta Nigra, Trier (Rheinland-Pfalz) 1984.,
8. Die Philosophie des kritischen Rationalismus, *Inter-University Centre of postgraduate Studies*, Dubrownik 1987. (Referat: "Die Frage nach dem methodologischen Dualismus der Natur und Sozialwissenschaften und der Standpunkt der kritischen Rationalisten"),
9. Wissenschaftliche Weltauffassung des Wiener Kreises, Altes Rathaus,Vienna (Niederösterreich) 1991.

Gastvorträge – gostujuća predavanja

- Vortrag am Institut für Philosophie der Universität zu Salzburg (Oberösterreich) Wintersemester 1994/95, am 1. Dezember 1994., zum Thema
"Strikter und gemässiger Nonkognitivismus in der Religionsphilosophie",
 (Moderation: Prof.Dr. Heinrich Ganthaler).
- Na Pravnom fakultetu UCG u Podgorici u letnjem semestru (03. aprila) 1998. održano predavanje pred profesorskim kolegijumom sa temom
"Kelzenova pozitivistička koncepcija pravnih normi".
- Izvođenje nastave iz *Metodologije društvenih nauka* na postdiplomskim studijama sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu, po pozivu (studijskih 2003/2004., i 2004/2005).

Teilnahme an einheimischen Tagungen - učešće na domaćim naučnim skupovima

1. Međunarodni simpozijum *Budvanski dijalozi* (Budva, maj 1991), podnet referat :
"Rekvijem za Karla Hajnriha - Metodološka razmatranja o prirodi i sudbini Marksovog učenja".
2. XI. naučni skup *Estetičkog društva Srbije* (SANU-Beograd, april 1991), podnet referat :
"Fenomenologija Svetog u umetničkim delima".
3. XIII. naučni skup *Estetičkog društva Srbije* (SANU-Beograd april 1993), podnet referat :
"Shvatanje objektivnosti vrednovanja u umetničkoj kritici kod J. Džervija".
4. VII. naučni skup Književno-filozofske škole, *UKS-SFD*, Kruševac 1995, podnet referat :
"Zlo u istoriji kao etički problem teizma - koncepcija H. Kinga".

5. VIII. naučni skup "*Istorija, filozofija i književnost*" Književno-filozofske škole, UKS-SFD, 27- 29. jun 1996, Beograd, podnet referat :
 "*Istorijska nauka, vrednovanja i moralni napredak čovečanstva*".
6. Godišnji impozijumu SFD-a, Sremski Karlovci 1997., podnet referat »*Priroda razumevanja*«.
7. Simpozijum SOCIOLOŠKI ASPEKTI PROGRESA I KULTURE (14-15 maj 1999, Nikšić), podnet referat : "*Odnos vrednosnog pluralizma (i univerzalizma) prema kulturnom progresu*".
8. Okrugli sto: POSLOVNA ETIKA I DRUŠTVENE PROMENE (održan 6. marta 2003, u Beogradu), BK-Univerzitet, Fakultet za trgovinu i bankarstvo, podnet referat :
 "*Primenjena etika i etika privređivanja*".
9. Religija između istine i društvene uloge, simpozijum SFD, Filozofski fakultet, Beograd, 19-20. septembar 2008, podnet referat :
 "*Praktičko-društvena priroda religija i njihove društvene funkcije*".
 Öffentliche Vorträge - predavanja na javnim tribinama
- Na redovnoj tribini *Predavačkog centra* "Kolarčevog narodnog univerziteta" u Beogradu, 23. oktobra 2007. održano predavanje sa temom "*Verske razlike i tolerancija*".
 - Na redovnoj tribini *Predavačkog centra* "Kolarčevog narodnog univerziteta" u Beogradu, 26. novembra 2008. predavanje sa temom "*Religija i društvena praksa*".

Forschung im Ausland – istraživanja u inostranstvu

[1980 – 2010.]

- **1983.** na Institutu za filozofiju *Karl Francens-Univerziteta u Gracu* (Steiermark, Austrija), mentorstvo: Prof.Dr. Rudolf Haller.
- **1989.** na Institutu za filozofiju *Univerziteta u Regensburgu* (Bayern), mentorstvo: Prof.Dr. Franz von Kutschera.
- **1991.** am Institut für Philosophie und Dokumentationszentrum für österreichische Philosophie der *Universität zu Graz*, Betreuer: Prof.Dr. Rudolf Haller (upravnik Centra).
- **1992.** an der Evangelisch-theologischen Fakultät, Lehrstuhl für Religionsphilosophie, *J.W. von Goethe Universität zu Frankfurt a. M.* (Hessen), Betreuer: Prof.Dr. Ingolf U. Dalferth.
- **1994.** na Institutu za filozofiju *Univerziteta u Salzburgu* (Oberösterreich), mentorstvo: prof.dr. Heinrich Ganthaler.
- **1996.** Lehrstuhl für öffentliches Recht, *Iuridicum* der Universität zu Wien (Niederösterreich), Betreuer: Prof.Dr. Robert Walter (Lehrstuhlinhaber).
- **1998.** na Institutu za filozofiju *Hajnrüh-Hajne Univerziteta* u Diseldorfu (Nordrhein-Westfalen), mentorstvo: Prof.Dr. Dieter Birnbacher.
- **2000.** na *Centru za teoriju nauke i filozofiju* Univerziteta u Konstancu (Baden-Württemberg), mentorstvo: Prof.Dr. Jürgen Mittelstraß (direktor Centra).
- **2002.** am Zentrum für Wissenschaftstheorie und Philosophie, der *Universität zu Konstanz* (Baden-Württemberg), Betreuer: Prof.Dr. Jürgen Mittelstraß.
- **2006.** am Institut für Philosophie-Lehrstuhl für Ethik, der *Heinrich-Heine-Universität* zu Düsseldorf (Nordrhein-Westfalen), Betreuer: Prof.Dr. Dieter Birnbacher.

Ehrungen – Počasti

- **1980.** Verleihung des *Oktoberpreises* der Belgrader Stadtversammlung für die Diplomarbeit; Oktobarska nagrada Skupštine grada Beograda za najbolje diplomske radove (rad: *Ingardenova teorija estetskih vrednosti*, 110. str.);
- Mehrfache Vergabe von ausländischen Forschungsstipendien - dodeljivanje inostrane stipendije za postdiplomske studije u okviru programa "podrške nadarenim doktorantima" (Begabtenförderung), te niza drugih inostranih stipendija za stručno usavršavanje (od strane Saveznog ministarstva za nauku i istraživanja Austrije, Nemačke akademske razmenske službe (DAAD), Austrijske akademske razmenske službe ... etc.) ;
- **1989.** (die nicht angenommene) Einladung zur Gastprofessur (*Lehrauftrag*) im Sommersemester 1989. am *Institut für Philosophie* (Lehrstuhl Prof.Dr. G. Zecha) der Universität zu Salzburg (Oberösterreich, VRÖ), (nerealizovani) poziv na jednosemestralnu gostujuću profesuru u Salzburgu;
- **1992.** Einladung zur Tagung "*Logische und erkenntnistheoretische Grundlagen der Philosophie Leonard Nelsons*", in Rum bei Innsbruck (Tirol, Österreich), 31. Juli 1992., (nerealizovani) poziv na međunarodni simpozijum u svojstvu referenta, uz uvrščivanje vlastite monografije (7.) u službenu bibliografiju posebno preporučene stručne literature za isti simpozijum, u kojoj se ona navodi pod rednim brojem (5.);
- **1992.** Einladung zum Gastvortrag – (nerealizovani) poziv na gostujuće predavanje na *Institutu za filozofiju* L. Francens-Univerziteta, Innsbruck, od strane Filozofskog društva u Insbruku (*Philosophische Gesellschaft Innsbruck*, am Institut für Philosophie), (Tirol, Österreich), 1992;
- **2013.** Herausgabe der internationalen Festschrift zum 60. Geburtstag : **Denkformen - Oblici mišljenja**, hrsg. v. Fatić, A., Belgrad 2013 (Beiträge in Deutsch, Englisch, Portugisisch, Serbisch). Priredivanje međunarodnog višejezičnog svečanika u čast 60. rođendana, uz učešće 20-ak renomiranih evropskih i jugoslovenskih naučnika.
[Ovo izdanje je preuzeto u bibliotečke fondove niza renomiranih međunarodnih i jugoslovenskih biblioteka; do sada blizu 300. čitanja odn. preuzimanja na Internetu. Navodi se u: Bayer, M./ Kropff. M./ Liedke,U. (Hg.): *Religionsloses Ostdeutschland. Wahrnehmungen und Diskurse*, Leipzig 2015, S.150.];
- **2018.** Po pozivu uredništva, *recenzent* filozofskih tekstova za *Godišnjak Filozofskog fakulteta* Univerziteta u Novom Sadu – izdanje iz domena društveno-humanističkih nauka.

Mitgliedschaften – Članstva

- Seit **2014/2015.** ordentliches Mitglied des *Wilhelm-Röpke-Instituts*, Zwickau, BRD.
(Član međunarodnog kolegijuma društvenonaučnog W. Röpke-Instituta, SRN.)

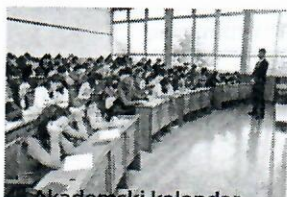
Internet-Darstellung – predstavljanje na internetu

- Odabrane publikacije su izložene i dostupne na *Academia.edu*, uz navođenje imena autora te naziva ustanove *University of Montenegro*.

Bibliografija i naučne aktivnosti

Rektorat
(<http://www.ucg.ac.me/rektorat>)

Akademski kalendar
(<http://www.ucg.ac.me/objava/blog/objava/ucg.ac.me/objava/blog/objava/>)

Informator
(<http://www.ucg.ac.me/objava/blog/objava/ucg.ac.me/objava/blog/objava/>)

Magna Charta
Universitatum
(<http://www.magna-charta.org>)

EUA
(<http://www.eua.be/>)

O Univerzitetu
 (objava/org/0/poz/info)

Info (objava/org/0/poz/info)

Tijela (objava/org/0/poz/tijela)

 Dokumenti
 (objava/org/0/poz/dokumenti)

Centri (objava/org/0/poz/centri)

 Centralna univerzitetska biblioteka
 (objava/org/0/poz/biblioteka)

 Publikacija
 (objava/org/0/poz/publikacije)

Arhiva (objava/org/0/poz/arhiva)

Studije

 Nivoi studija
 (objava/org/0/poz/nivoistudija)

Nastava (objava/org/0/poz/nastava)

Studenti (objava/org/0/poz/studenti)

Nauka i istraživanje

 Naučni radovi
 (https://www.ucg.ac.me/objava/blog/14/objava/2-
 lista-naucnih-radova)

 Doktorske i magistarske teze
 (https://eteze.ucg.ac.me/)

Projekti (./projekti/0)

 Mobilnost istraživača i osoblja
 (objava/org/0/poz/mobilnost)

Media

Press (objava/org/0/poz/press)

 Multimedia
 (objava/org/0/poz/multimedia)

(https://www.eua.be)